Verslag Netwerkbijeenkomst Innovatie in de Akkerbouw en vollegrondsgroenten

Context bijeenkomst
Op donderdag 6 september vond in de Netwerkbijeenkomst Akkerbouw/vollegrondsgroenten in Europees perspectief plaats. Circa 70 personen namen hieraan deel. Het grootste deel van de aanwezigen waren projectleiders van POP-projecten en Nederlandse participanten in Europese netwerken.

Op tal van vlakken innoveert de akkerbouw. Ook binnen het Plattelandsontwikkelingsprogramma is dit merkbaar. Op dit moment zijn er bijna 40 POP3-projecten in uitvoering op het gebied van innovatie in de akkerbouw en vollegrondsgroenten. De Netwerkbijeenkomst was gericht op het versterken van deze projecten, onder andere door ze te verbinden met gelijksoortige projecten en Europese faciliteiten.

Vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ligt er een opgave bij de lidstaten om innovatieve netwerken van agrarische ondernemers te stimuleren, zowel op nationaal niveau als op Europees niveau. Het Regiebureau POP draagt daaraan bij door het bij elkaar brengen van innovatoren om kennis te delen en van elkaar te leren. Het doel van de netwerkbijeenkomst was dus netwerkvorming, inspiratie bieden, kennisuitwisseling, informeren over EU-faciliteiten. Deze dag is een start. De bedoeling is dat het netwerken na de startbijeenkomst doorgaat.

Plenaire gedeelte
Tijdens het plenaire gedeelte zijn verschillende presentaties gegeven. Het betrof korte introducties ter voorbereiding van de posterpresentaties.
- Innovaties op het podium. Pitches van de POP3 projecten
- Het EIP-Agri Servicepoint, de EIP-Agri Focus Groups en de Horizon 2020 Thematic Networks
- EU-project Climate KIC/CSA Booster en het Nederlandse Convenant Schone en Zuinige Agrosectoren
- Een visie op de akkerbouw van de toekomst en de manier waarop het Nederlandse onderzoek daar op inspeelt

Klik voor de directe link naar de Powerpoint presentaties van het plenaire gedeelte.

Cees Ruhe, portefeuillehouder innovatie van LTO-Nederland, gaf de volgende reacties op de inleidingen van Leo Oprel en Chris de Visser:
- Agro-ecologie is nodig, maar een goed verdienmodel is in dat kader erg belangrijk. Veranderen ja, maar met een renderend bedrijf.
- Veel projecten lopen aan tegen de voorfinanciering, daar zou in de volgende GLB-periode een oplossing voor gevonden moeten worden.
- Waar we ook tegen aangelopen is de diversiteit tussen de provincies. Niet bij elke provincie landen de middelen even makkelijk op het boerenerf.

- POP-geld zou naar alle boeren moeten gaan en niet naar enkelen.
- Hij pleitte ook voor een samenwerking met de overheid op het gebied van regelgeving. Hij noemde daarbij het voorbeeld van zonnepanelen “Maak het mogelijk” en “Zorg dat er een level playing field is”

Tijdens het plenaire gedeelte zijn verder de volgende opmerkingen gemaakt:
- We moeten veel kennis blijven delen. Kennis delen is werken aan de toekomst (Leo Oprel – LNV)
- Met eiwitgewassen voor feed en food is winst te behalen. De indruk is dat dit nog weinig in POP projecten terugkomt (Chris de Visser - WUR)
- Naar aanleiding van de presentatie van Remco Schreuder (Servicepoint EIP-Agri): Ideeën voor nieuwe Focus Groups kunnen bij Kees Anker worden gemeld. Hij zal ze vervolgens in het Europese circuit inbrengen. De inzet voor een Focus Group is pro deo. Zweden heeft POP-geld gereserveerd voor boeren/adviseurs om deel te nemen aan Focus Groups. Deelname levert iets op wat betreft kennis en netwerk.
- POP projecten zijn als een mooie vrouw: ‘waren we die maar nooit tegengekomen’. Kom naar mijn poster om elkaar moed in te praten. (Peter Lerink - HWodka)
- Adoptie gaat sneller als je maatregelen kan bedenken waar boeren op termijn inkomen van krijgen (Dirk Nigten, Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen).
- Bij het investeren in duurzame aardappelrassen lopen we aan tegen beperkende regelgeving. We zijn geïnteresseerd om hier met beleidsmensen over te spreken (Johan Hopman - Averis Seeds)
- We zouden graag de discussie willen voeren hoe je de bewustwording rond verdichting van de grond kunt verbeteren. (Nine Douwes Dekker - CLM)
- We werken met een uniek consortium waarbij ook praktijktesten worden gedaan (Nicole Bartelds – De Databoerin)
- Iedereen die het over aardappelen wil hebben is welkom bij mijn poster (Anton Bartelen)
- Voor de vegetariërs in de zaal: wat ze wel mogen eten, kunnen ze bij ons zien (over sojateelt in de Veenkoloniën, Henk Veerman - Agrifirm)

Posterpresentaties
In drie ronden zijn de volgende 52 posters gepresenteerd:
- 33 POP3 innovatieprojecten (maatregel 7 en 8) en 1 Vlaams EIP-Agri projecten door een medewerker van Inagro
- 3 POP3 communicatieprojecten (maatregel 1)
- 5 Thematic Networks: Agrispin, PLAID en Smart-AKIS (Smart Farm Technology), OK-Net Arable (Biologische landbouw) en DIVERimpacts
- 6 Focus Groups: Carbon storage arable farming, Fertiliser efficiency, Water and Agriculture, IPM for Brassica, Protein Crops, Organic farming en Soil-borne diseases
- Climate KIC/CSA Booster en Convenant Schone en Zuinige Agrosectoren
- Brancheorganisatie Akkerbouw en het Nationale onderzoek

Klik voor de directe link naar de posterpresentaties.

Workshops
In een vijftal workshops zijn de thema’s van de POP3 innovatieprojecten verder uitgediept en is onderzocht welke behoeften er zijn om het netwerken na de Netwerkbijeenkomst verder voort te zetten.
1. Bodem, Klimaat en Biodiversiteit

Het thema kent veel belangstelling, duidelijk is dat veel personen en organisaties in toenemende mate geïnteresseerd zijn. De verwachting bestaat dat er in de nieuwe POP programma periode meer mogelijkheden bestaan voor projecten die bijdragen aan een klimaatneutrale en klimaatbestendige landbouw.

Welke innovatieve ontwikkelingen komen uit de posterpresentaties naar voren voor dit thema?
Opvallend aan de projectpresentaties is dat veel projecten vanuit bodem zijn geïnitieerd, gericht op het versterken van de bodemkwaliteit, verhogen gehalte aan organische stof, tegen gaan van verdichting, optimaliseren van het vochtgehalte en bodemziekten. Verder zijn veel projecten gericht op het verzamelen en het gebruik van data, dus precisielandbouw. De gepresenteerde projecten gaan nog in beperkte mate over klimaat en biodiversiteit. Dit zijn onderwerpen die recent sterker in de belangstelling staan, maar waarvan het bewustzijn nog minder groot is en de mogelijkheden binnen de regeling nog minder expliciet zijn.

Er wordt geconstateerd dat er veel raakvlakken tussen de projecten bestaan, maar ook dat er veel van hetzelfde gebeurt, gefragmenteerd over Nederland en vooral is gericht op koplopers. Dit past ook bij de regeling, gericht op innovaties en met het karakter van pilot projecten, waarbij nieuwe praktijken worden verkend.
Veel projecten worden uitgevoerd in de Veenkoloniën. Daar zijn de problemen groot, maar mogelijk heeft de sterke organisatiegraad er ook toe bijgedragen. Verder zijn er diverse projecten in Flevoland, de provincie gespecialiseerd in akkerbouw, met veel sterke akkerbouwbedrijven.

De gepresenteerde projecten zijn pilots van innovaties die laten zien waar de ontwikkeling naar toe gaat, maar die de bredere praktijk nog niet weten te bereiken en beïnvloeden. Er is veel aandacht voor technologie en nog weinig aandacht voor de sociale en economische aspecten van de innovaties. Dat is cruciaal om projecten verder te brengen richting, implementatie en opschaling. Daarbij is het van belang dat er ook goede verdienmodellen ontstaan. Dit is essentieel om navolging en adaptatie van nieuwe praktijken en bedrijfsvoering te krijgen.

Verbetering van de projecten dient volgens de deelnemers te worden gezocht in een betere afstemming tussen projecten, in een meer integrale aanpak, in opschaling van voorbeelden, in het verbreden van netwerken. Het idee bestaat dat de urgentie voor het klimaatprobleem (en ook bodem en biodiversiteit) nog niet groot genoeg is. Van belang om bewustzijn bij agrariërs te vergroten, maar ook kennis over specifieke maatregelen op specifieke locaties (percelen) is nodig. Lange termijn investeringen van bedrijven blijven uit, vanwege onzekerheden vanuit beleid. Vandaar dat wordt aangegeven dat beleidsmedewerkers een goed beeld moeten hebben over wat een boer kan bijdragen vanuit zijn praktijk van bedrijfsvoering. Er lijkt wel een omslagpunt te zijn, vanwege concreter doelstellingen op het gebied van emissies en vanuit een strengere regelgeving en handhaving – in Noord-Brabant begint men de druk te voelen. Er is een momentum om nieuwe projecten te gaan bouwen op het thema klimaat, als voorbereiding op de volgende programmaperiode. Daarbij is het van belang dat projecten die inspelen op klimaatverandering bijdragen aan de sprong voorwaarts en een perspectief van minimaal 10 jaar hanteren.

Andere conclusies uit projecten:
- Organische stof wordt steeds meer gezien als aanjager voor een gezonde en meeveerbare bodem. Nu nog behoefte aan de handvaten en bewijzen van een zinvolle aanpak
- We kunnen steeds beter de stand van de gewassen en de opbrengsten van teelten meten
- Innovaties tegen verdichting van de bodem, verbetering van de bodemstructuur en bestrijding van bodemgebonden ziekten

- Van grote naar kleine machines en andere timing van het land op gaan met machines
- Veel projecten hebben betrekking op dataverzameling, sturen met data, sneller in kunnen spelen op de condities, slimmer gebruik maken van nutriënten
- Precisielandbouw is essentieel voor verhoging van de biodiversiteit op grote schaal

Op welke manieren kunnen de projecten elkaar versterken? Welke follow-up activiteiten zijn nodig? Wie onderneemt actie?
De deelnemers onderkennen allen het belang om tijd in te bouwen voor netwerken en uitwisseling van kennis en ervaringen met de innovatieve projecten. Diverse deelnemers geven aan dat uitwisseling, netwerken, study visits ook verplichte onderdelen in de aanvraag en in de beschikking zouden moeten worden. Er is behoefte aan uitwisseling, maar ook aan het verkrijgen van een overzicht van de projecten en de betrokkenen; een database, toegankelijk via een website met projecten.

De deelnemers zijn positief over de netwerkbijeenkomsten, zoals nu georganiseerd door het Regiebureau POP, maar men geeft ook aan dat er behoefte bestaat aan subgroepjes, zoals op specifiek thema, op niveau van een gewas of op specifieke maatregelen. Daarnaast geeft men aan dat men nieuwsgierig is om innovatieve projecten met eigen ogen te aanschouwen, bij elkaar in de keuken kijken, omdat men verwacht zo meer inspiratie op te doen en meer diepgang in de uitwisseling te kunnen creëren. Nu zijn het vooral de projectleiders die aanwezig zijn op de bijeenkomst. In de praktijk hoopt men ook de bedrijven zelf te zien en de boeren waarbij het project wordt uitgevoerd.

De samenwerking zou moeten zijn gericht op het over de grenzen heen kijken, waarbij nieuwe invalshoeken worden verkend en waarbij de projecten worden verbonden aan nieuwe ontwikkelingen, zoals precisielandbouw. Daarnaast zal een slag moeten worden gemaakt naar een integrale benadering, waarin de verschillende invalshoeken (bodem, klimaat, biodiversiteit; technologie, omgeving, economie en sociaal) worden samen gebracht. Ook kan worden gedacht aan samenbrengen van akkerbouw en veehouderij. Ook is het zinvol om een link te maken met andere programma's die zich met innovaties op dezelfde thema's bezig houden.

Er wordt divers gedacht over degene die een rol heeft bij het organiseren van de ontmoeting en de uitwisseling. Diverse malen is aangegeven dat het Regiebureau hier een taak in zou hebben. Ook wordt aangegeven dat de projectleiders zelf een rol hierbij hier zouden moeten nemen. Daarnaast wordt LNV genoemd, maar ook de nieuwsbrief van Netwerk Platteland om een rol te spelen in de verspreiding van informatie over de projecten.

2. Gewasgezondheid

Welke innovatieve ontwikkelingen komen uit de posterpresentaties naar voren voor dit thema?
Opvallende ontwikkelingen op het gebied van plantgezondheid zijn:
- Vroege detectie van ziekten. Detectieapparatuur voor opsporing plantenziekten
- We verwachten het meest van: Biodiversiteit, strokenteelt en interactie bodem/bodemleven en gewasgezondheid. Gewasgezondheid & landschap
- Belangrijk is het leren begrijpen van de bodem. Hoe hangen processen met elkaar samen? Hoe ga je naar een gezond bodem management op de lange termijn. Maar ook hoe meet je of de bodem gezond is of niet.
- Fysische bestrijding Phytophthora, er is veel vraag naar groene bestrijdingsmiddelen.

Verbeterpunten
- Het ontbreekt aan projecten die werken aan de ontwikkeling van nieuwe pesticiden.

- Het zou mooi zijn als we bij de veredeling ook meer variatie in rassen krijgen, en als dat ook in de projecten wordt opgenomen.
- Optimalisatie van de gewasbescherming
- Bewustwording consument/retail. De link met de keten. Is POP3 daar geschikt voor?

Op welke manieren kunnen de projecten elkaar versterken? Welke follow-up activiteiten zijn nodig? Wie onderneemt actie?

- Gelijksoortige projecten meer met elkaar in contact brengen.
- Het gat dichten tussen onderzoek en praktijk
- Aanpalende projecten benoemen die POP-projecten kunnen versterken
- Projecten meer fysiek bij elkaar brengen om interactie te verbeteren.
- Neem peer-to-peer visits op in je plan. Ook internationale uitwisseling
- Verbeter de communicatie tussen de provincies -> afstemming over openstellingen
- Zorg voor aparte openstellingen voor provincie overschrijdende projecten
- Afstemming en samenwerken zou ook buiten het POP-netwerk moeten gebeuren.

3. <u>Technologie/precisielandbouw</u>

Welke innovatieve ontwikkelingen komen uit de posterpresentaties naar voren voor dit thema?

- Met technologie/ precisielandbouw kunnen stappen worden gezet richting duurzame teelt. Er zijn veel innovaties op dit gebied maar wat opvalt is dat het vaak ontbreekt aan een doorvertaling naar de praktijk. Er is geen echte stimulans om de innovaties marktrijp te maken.
- Veelal zijn de innovaties erg technisch, terwijl het er ook om gaat dat technieken worden geaccepteerd en toegepast. Ook ontbreekt het nog aan een integrale insteek. Technieken zijn nog erg gericht op verhogen van bijvoorbeeld opbrengst en kijkt niet zo zeer naar optimalisatie.
- Technieken zoals drone beelden kunnen helpen om bewustzijn te creëren bij telers voor wat betreft het effect van hun handelen.
- Kosteneffectiviteit van de technieken dient meer aandacht te krijgen. Dit wordt veelal niet genoemd in de projecten. Dit is ook een belangrijk aspect voor adaptatie.
- De gebruiksvriendelijkheid is ook een probleem. Software installeren etc. is voor de meeste boeren ingewikkeld om te doen. Er worden veel data verzameld, maar om die data om te zetten in informatie en gerichte handelingen valt niet mee. Wat dat betreft is de precisielandbouw misschien wel een overschat concept.
- De Nederlandse boer zal minder geneigd zijn de hele dataverzameling en toepassing in handen van een adviseur te leggen (vgl. Monsanto).
- Imago van precisielandbouw speelt een rol bij het overgaan tot toepassen in de praktijk. In sommige kringen is het belangrijk om steeds groter te worden. (Steeds grotere trekkers). Een omslag is gaande, maar de cultuur zit diep.
- Opvallend is dat er bij verschillende provincies dezelfde type projecten opduiken. Provincies zouden onderling beter kunnen samenwerken.

Op welke manieren kunnen de projecten elkaar versterken? Welke follow-up activiteiten zijn nodig? Wie onderneemt actie?

- Excursies en open dagen. Het beste werkt vaak door bij elkaar op bezoek te gaan en te zien/ervaren wat er gebeurt (peer-to-peer learning)
- Om door te pakken dat een innovatie wordt uitgeprobeerd is het belangrijk om de boerin erbij te betrekken. Zij kijkt soms net met een ander perspectief.
- Organiseren van een bijeenkomst zoals vandaag ook met boeren. Met hierbij aandacht voor de beschikbaarheid van boeren i.v.m. met hun werkzaamheden (goede timing).

- Communicatie is van wezenlijk belang maar nu vaak een ondergeschoven kindje. Dit aspect krijgt in veel gevallen geen volledige subsidie
- Volgend jaar een soortgelijke bijeenkomst organiseren per thema.
- Het Regiebureau speelt een rol in de centrale coördinatie. Het helpt als centraal aanspreekpunt is, die bijvoorbeeld mailtjes stuurt met gerichte vragen, informatie etc.
- Er is een communicatiebureau/aparte unit nodig om continuïteit in de communicatie te houden. Dit kun je niet van de afzonderlijke projecten verwachten

4. Meerwaarde/verdienmodellen

Welke innovatieve ontwikkelingen komen uit de posterpresentaties naar voren voor dit thema?

Verdienmodel:
- In de posterpresentaties is weinig te zien over verdienmodellen/toegevoegde waarde. Veel onderzoek en techniek.
- Het is wel zo dat alle POP-projecten impliciet een verdienmodel in zich hebben. Soms is het nog niet helemaal duidelijk hoe dit uitgerold moet worden.
- Het doel moet zijn: een keten te creëren waarmee primaire producten een sterkere rol krijgen in de keten.
- Een verdienmodel kan ook leiden tot economische risicovermindering, in een tijd waarin het abnormale 'normaal' wordt (denk aan het weer/klimaat)
- In de projecten/projectvoorstellen dient het verdienmodel expliciet gemaakt te worden. Ook de wijze van uitrol van de resultaten inzichtelijk maken
- Landbouwpraktijk aanpassen aan de verwachtingen van de consument: verdienmodel = hiervoor vergoed worden; Verdienmodel is breder dan alleen euro's, vaak maatwerk
- De klant: Ontzorgen van klanten; Je klanten kennen; Ontwikkel local for local; Producten met een verhaal/acceptatie door consument; Voedsel met een verhaal

Andere thema's:
- Sommige boeren kunnen niet innoveren: ze verdienen te weinig, hun kapitaal zit in het land. Er is geen financiële ruimte voor innovatie.
- Soms is er sprake van een 'totaal systeem innovatie', niet alleen een product, met misschien meerdere afnemersgroepen, maar ook bijvoorbeeld in infrastructuur en logistiek.
- Teveel focus op hoog renderende gewassen, te weinig op totaal bouwplan. Nieuwe gewassen zoals soja bijvoorbeeld gebruiken voor rotatie bij aardappels.
- Verdienmodel in breder verband bekijken dan individuele boer. Bijvoorbeeld samen met anderen systeem bouwen om relevante data te verzamelen en te benutten (coöperatieve gedachte)
- Boeren moeten ook bulk blijven produceren (is nodig), Bulk versus niche

Op welke manieren kunnen de projecten elkaar versterken? Welke follow-up activiteiten zijn nodig? Wie onderneemt actie?
- Er is een verschil tussen de aanpak in NL en België. Nederland: onderzoek en meteen aan de slag, in België eerst onderzoek/kleinschalig, later de uitrol in de praktijk.
- Nederland kan het onderzoek uit België gebruiken en de eigen praktijkkennis doorgeven aan België.
- De onderzoeksresultaten (output) zijn goed bruikbaar voor meerdere partijen/lidstaten, mits ze heel concreet zijn.

- Om verdienmodellen te optimaliseren is praktijkrijpe toepassing van onderzoeksresultaten nodig
- Uitwisseling van kennis en ervaring tussen telers en wetenschappelijke onderzoeken blijft belangrijk
- Resultaten onderzoek ontsluiten via digitale platform bijeenkomsten
- Gewasspecifieke 'werkgroepen' oprichten met boeren/onderzoekers/innovatieve geesten
- Vervolgproject om exacte meerwaarde voor afnemers/de keten te inventariseren
- slecht/brak grondwater.
- Er blijft geld nodig (POP-geld) ook in de toekomst om innovatieve projecten (na een eerste opstart) verder uit te rollen.

5. <u>De aardappel</u>

Welke innovatieve ontwikkelingen komen uit de posterpresentaties naar voren voor dit thema?
Opvallende ontwikkelingen bij de aardappel:
- Aardappelpootgoed uit zaad gaat op termijn de sector op de kop zetten. Hybride aardappel belangrijk voor kweekbedrijven en die komen snel in bezit van chemische sector (vergelijkbaar met groenten) => zorg over waar verdienmodel zit
- Kwaliteit pootgoed optimaliseren en meetbaar maken t.b.v. kwaliteitsverbetering
- Detectie van ziektes is belangrijk
- Aandacht voor bodemverbetering; teelt in zieke bodem

Discussie:
- Verdienmodel voor kennis de toekomst voor NL? NL is koploper in de kennis in de aardappelsector en zou zich hier meer op moeten richten dan puur op teelt en export. Andere landen hebben ook veel kennis, zoals Canada, Amerika, Schotland en Frankrijk en de vraag is: hoe kun je die naar NL halen?
- Ontwikkelingen zijn technologie gedreven, maar hoe maak je het toepasbaar in de praktijk
- Verzamelen en gebruik van data komen niet direct naar voren als innovatieve ontwikkeling: de vraag blijft hoe je het toepasbaar maakt voor de boer (hoe breng je ontwikkelingen naar de praktijk)
- Verbinding tussen apparaten die goed kunnen meten en machines die precies kunnen werken is de stip op de horizon. Denk aan de meerwaarde voor de teler.
- Zorg voor verbinding tussen POP3-projecten en Nationale Proeftuin Precisielandbouw (NPPL): koppeling tussen boer en techniek zit hier wel in. Technologie moet hulpmiddel voor teler zijn en niet voor toeleverancier of bank alleen.
- Opvallend is dat niet in alle projecten de hele keten is vertegenwoordigd. Bedrijf Twisk heeft hele keten juist op 1 bedrijf, ook inclusief onderzoek.

Op welke manieren kunnen de projecten elkaar versterken? Welke follow-up activiteiten zijn nodig? Wie onderneemt actie?
- Wie heeft overzicht en kan vergelijkbare projecten aan elkaar koppelen en zorgen dat zij kennis uitwisselen? Vooraf afstemming of tenminste tijdens looptijd!
- Meer netwerken tussen projecten; meer kennis uitwisselen; resultaten bespreken in vervolgbijeenkomst; kennis verspreiden; praktijkbezoeken aan collega's, ook in het buitenland (rol voor EIP-Agri?); kennis delen is heel belangrijk, juist ook internationaal
- Rol voor Regiebureau om projecten zichtbaar te maken, via website en bijeenkomsten.

- Waar vindt kennisintegratie plaats? In teeltsystemen ben je vaak onderdeel in een groter geheel. Via ontmoetingen als vandaag kom je in contact. Extra aandacht voor onderlinge samenhang nodig.
- Kennisverspreiding zit nu aan einde project en wordt juist het minste vergoed!
- Opzet POP-regeling leidt per definitie tot versnippering (projecten per provincie en soms verschillende invalshoeken per provincie!). Er is geen toetsing op overlap in de huidige situatie (2 vergelijkbare projecten in 2 provincies kan nu).
- Thematic Networks en EIP-Agri moeten op Europese schaal zorgen voor integratie en kennisverspreiding.
- Motivatie voor projectleider om ander project te bezoeken: hetzelfde onderwerp, elkaar kunnen aanvullen. Er moet meerwaarde zijn. Soms willen mensen ook niet (concurrentie, zelf al verder met ontwikkelingen dus zien geen nut).

Algemene conclusies

1. Door vele aanwezigen wordt het belang van afstemming tussen gelijksoortige projecten in uitvoering benadrukt. Hierdoor neemt de kwaliteit van de projecten toe. Bilateraal zijn op de bijeenkomst veel afspraken gemaakt.
2. De provinciale openstellingen vragen om meer coördinatie tussen provincies. Voorkomen moet worden dat dezelfde projecten op verschillende plekken worden ingediend en goedgekeurd
3. Communicatie over de resultaten van de projecten krijgt nog onvoldoende aandacht. Iemand merkte op dat de resultaten van de projecten voor meer boeren belangrijk zijn dan je zou denken.
4. Gevraagd wordt om ondersteuning en regie bij het uitdragen van de resultaten van de projecten. Hoe krijgen we de kennis van de voorlopers bij het peloton?
5. Een belangrijke trigger bij de adoptie van de resultaten van projecten is als je duidelijk kunt maken wat het rendement voor de boer is
6. Vele malen wordt het belang van een robuuste bodem genoemd om de klimaatverandering te kunnen opvangen.
7. Kloof tussen onderzoek en praktijk dichten. Zorgen van verbinding tussen praktijkgericht en fundamenteel onderzoek
8. Volgende Netwerkbijeenkomsten organiseren voor bepaalde thema's, over de sectoren heen

NETWERK PLATTELAND

Plattelands Ontwikkelings Programma Regiebureau

eip-agri AGRICULTURE & INNOVATION